

Korszerű módszerekkel

Évszázados pincéket újítanak fel

Korszerű bányászati módszerekkel évszázados pincéket újítanak fel Szentendrén, a dorogi aknamélyítők. A Belvárosban, a műemléki épületekkel sűrűn betelepített övezetben ugyanis egyre több gondot okoznak a mélyben húzó két-háromszáz éves pincék. Többségük az idők folyamán alaposan tönkrement, s emiatt veszélybe kerültek egyes külszíni épületek, és akár csacsak Pécsen és Egerben, itt is egyre gyakoribbak az útbekszakadások.

amióta a nagy súlyú és gyors járművek megjelennek Szentendre Belvárosában is. A Pest megyei tanács megbízására a dorogi aknamélyítők megkezdtek a pincelabirintus teljes rekonstrukcióját. A földmérő és talajvizsgáló vállalat szakembereivel közösen már felderítették a csaknem tíz kilométernyi hosszú pincerendszert, és megállapították a felújítások sorrendjét. A már életveszélyessé vált pincéket korszerű eljárással

betömik, számosat azonban úgy felújítanak, megerősítnek, hogy alkalmassá válnak hasznosításra. A tervet szerint gomba-termelésre, különféle anyagok tárolására és hangulatos vendéglátóhelyek kialakítására teszik alkalmassá a megújuló pincéket. Az első újjáépített pincét ez év közepén adják át a dorogi bányászok; a Vörös Hadsereg utca egyik műemléképülete alatti több águ pincében múzeumj kőtarat rendeznek be.

Séta az „alsóházban”

Homokgyöngge?

— 1981-ben egy mázsa szőlőt 58 ezer forintért állítottunk elő — mondja Bujdosó Albert főmezőgazdász, aki sokféle dolgozott már (legutóbb Bakson), de ilyen kicsi térszében még sohasem. A szatymazi Homokgyöngye Tsz-t a népi humor (?) Homokgyönggév keresztezte át. Mi tagadás, találó az elnevezés: az idén is várhatóan mérleg- és alaphiánnyal zár majd a gazdaság.

— Itt vannak a legrosszabb szatymazi földek, itt laktak a legszegényebb szatymazi emberek.

Hajdan volt vezetőségek hajdani balfogásait máig nyugói a térsz. De ami akkor szubjektív hibának minősült, mára objektív adottsággá vált. A hatvanas évek elején az akkori elnök azt mondta: ne vegyünk föl hitelt, ne adósítsuk el a térsz. Az lett a vége, hogy az évtized végén volt olyan esztendő, amikor nem tudtak mivel szántani. A hetvenes évek elején egy ideig nem is törődtek vele, a maga lábára tud-e állni az aprócska gazdaság: azon törte mindenki a fejét, melyik nagyobb térszettel kellene egyesíteni. Jobb szakember nem maradt meg a gazdaságban; sem a sikerélmények, sem a szakember-jövedelemkiegészítő támogatása nem tartotta itt őket: mindkettő ismeretlen volt a Homokgyöngyében. Ahogyan az itteni emberek a prémiumot vagy a nyereségszázszázadot is csak hallomásból ismerték.

— Miért nem selejteztek ki a szőlőt, ha csak 580 forintért tudnak egy kilót előállítani?

— Egyszer nem engedhetjük meg magunknak, mert a selejtezés még jobban lehúzná a mérlegünket. Ezt a szőlőt több mint tíz éve telepítették, magam is nemrég nem zertem át a rávonatközvetítő perirátokat: már az ültetőkort fertőzött volt a szaporítóanyag. Nem rendelkezett a szövetkezet középtávú fejlesztési tervvel. Volt olyan időszak, amikor itt a homokot, monokultúrás kukorica-termesztéssel foglalkoztak. Később a gyomirtó szerek maradványai annyira felhalmozódtak a talajban, hogy már nem is lehetett volna abban a földben mást termeszteni.

— Ez most már így megy az idők végezetéig?

— 1980-ban megkezdődtek a változások. Megszületett a középtávú fejlesztési terv. Összeszedte magát a termelőszövetkezeti pártszervezet új szakembereket. Az első eredmények még abban az évben megmutatkoztak: hígtrágyával kezelték az őszibarackot, több termelt mint a megelőző három évben összesen. 80-ban máé 11 mázsa hozott hektáronként a kukorica idén már átlagosan 22-tát.

— Ez nereséses?

— Harminc mázsa föl lenne rajta minimális nyereség. Kenyérigabonából viszont elérjük a homoktalajon szokásos hozamokat.

— A termésátalakok növekszenek. A költségek?

— Az áram és az üzemanyag felhasználásában jelentős összegeket takarítottunk meg. Eddig például nem volt a térszben üzemanyagnorma. Most a felhasználás számveteli ellenőrzését is megoldottuk. Tanyák vannak a területünkön, mégis igyekszünk táblásítani: a tanyák közti beszorult területeket, ahol lehetett, kiadtuk háztájának. Most komplex technológiai gépsorok dolgoznak egy-egy táblán: könnyebb a kiszolgálásuk, ellenőrzésük, nem egyedül kell válogatni a gépek a tanyák között. Van, amivel nem lehet takarékoskodni: ezen a gyenge talajon a tápanyag visszajuttatás nem lehet spórolni. A műtrágyát, szerves trágyát, növényvédőt szert és a jó minőségű vetőmagot nem szabad sajnálni ettől a földtől. Földművelés olyan, régen a kisüzemekben, de még állami gazdaságokban is jól bevált módszereket, mint a zöldtrágyázás, a szerves trágya fokozott felhasználása.

— Mit tartalmaz a középtávú tervük?

— A kukorica rovására több kenyérgabonát kívánunk termelni. Nagyobb területen vetünk lucernát. Újra be akarjuk indítani a szarvasmarha-ágazatot.

— Mekkora lesz a tehenészet?

— Van egy istállónk: 50 darab felnőtt hízomráhát vásárolunk bele. Ipari növényit is termesztünk.

— Mit, mennyit?

— Ötvenkét hektáron napraforgót.

— Azt mondják, túltermelés van napraforgóból.

— Mert a régi, mezősi talajokra is vetették ezt a növényt, ahol mást is lehetne gazdaságosan termelni. De ezen a homokon, szikes talajon a napraforgó mindig gazdaságos lesz. A zöldségfélék közül fűszerpaprikát termelünk, mégpedig a hagyományos palántázás módszerével: korábban beérik, nem fenyegeti a fagy.

— Mekkora területen?

— Harminc hektáron.

— Az elmúlt évben a földművelő vállalat csökkenéni igyekezett a termőterületet. Ez nem zavarja tervüket?

— Kézzel szedett, kiváló minőségű árut garantálunk, arra mindig szükség van. Termelünk egyébként dinnyét, paradicsomot, káposztát is. Utóbbi tarlóba is vetjük. A közeljövőben kislejtezük a „veszteséget termő” szőlőtáblát. Szakszerűen gondozzuk gyümölcsöseinket. Újabb őszibarackot is telepítünk.

— Mekkora?

— Tíz hektárosat.

— Nem túl kicsik a méretek? Megéri ilyen sokféle növényt ilyen kis területen nagyüzemi módszerekkel termelni?

— A gyümölcsöt az Óbuda Tsz veszi meg tőlünk. Per-

sze, kiváló minőségűt, kézzel szedettet kell neki szállítani. Arban annyi, mintha a Bosnyák térre vinnék a portékát, csak a térszben biztos az üzlet. Egyébként maga a tsz is kicsi, 1200 hektáron gazdálkodik. Mindenből annyit telepítünk, amennyit saját munkaerővel fedezhetünk. Idén felújítottuk a sertéstelepet, jövőre marad, hogy az elavult, irdatlan javítási költségeket igénylő gépparkot rendbe tegyék. Melléküzemági tevékenységgel is igyekszünk pénz kérsni: van egy kútfúró brigádunk, mezőgazdasági termékeket csomagolunk.

— Ha jól gazdálkodnak, milyen eredményre képes ez a kis térsz?

— Másfél-négymillió közti éves nyereségre mindenképp. — Ha elérik a középtávú tervben kitűzött célokat, a mostani főmezőgazdász mikorra várja ezt az eredményt? Mikor lesz a Homokgyöngyből valóban Homokgyöngye?

— 1984-re eredményt hoznak a mostani kezdeményezések.

— Úgy legyen.

Tanács István

Konzervek, üdítők

Több új diétás étel, ital gyártását engedélyezte a MEM Élelmiszerhygiéniai Főosztálya. „Arimix” elnevezéssel a csepeli Duna Tsz gyorsan oldódó, C-vitamin tartalmú, citromitalport gyárt majd. A györiek a balfi ásványvízből készítenek diabetikus üdítő italkat. A Szegedi Konzervgyár nátriumszegény ételkonzervek gyártását kezdi meg. A Dunakeszi Konzervgyár diétás meggyzörpöt, diétás ribizkeszörpöt és diétás citromszörpöt palackoz. Ugyancsak engedélyt kaptak diétás vegyesbőfőtt-készítmény gyártására.

Tíz rekordtehen

Ikerellések Baranyában

Baranyában, az elmúlt évtized alatt tíz tehennek volt hármas vagy annál is nagyobb számú ikerellése. A tizedik a szentlőrinci Úttörő Tsz tehene, a Csajka, amely a közelmúltban két kis bikát és egy üszört hozott a világra. Születési súlyuk együttvéve nyolcvan kiló volt. Baranya — köztudottan — az ország egyik legjobb szarvasmarhatenyésztő megyéje, s noha a rendkívüli szaporulat nem mindig öröm a gazdaság számára, az ikerellések feltűnően nagy száma mindenképpen a céltudatos,

Szellemi termékek agrárügynöksége

A szellemi termékek agrárügynöksége, a Pannónia Társaság, létrehozta országos hálózatát: január elsejével innovációs irodát nyitott Budapesten. Debrecenben és Keszthelyen. A fővárosban az AGROIMPEX-nél, a másik két városban pedig az ottani agrártudományi egyetemeken működnek a fiókügynökségek. Munkájukat január-február folyamán kezdik meg. A Pannónia Társaság részévé, de önállóan dolgoznak, ezért szerződéskötési joggal is felruházták őket a szellemi termékek értékesítésére.

A Pannónia Társaságot 1979-ben alapította a baksai Ezüstkalász Tsz és a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem termelésfejlesztési intézete. Célja az úgy felkutatni és összegyűjteni a partnerek rendelkezésre bocsátása a tudományos intézetek új eredményeit, a nagyüzemi gazdaságok hasznos tapasztalatait és a külkereskedelmi vállalatok piaci információit. Ezzel együtt kooperációkat hoz létre az agrárjellegű szellemi termékek megvalósítására, bevezetésére. Eddig mintegy másfél száz innovációt gyűjtött össze az ügynökség, és már „mozgásba is hozta” ezek egyharmadát.

Január elsején újabb tíz gazdaság lépett be a Pannónia Társaságba. Ezekkel együtt negyvenöt gazdaság, valamint hét állami, illetve szövetkezeti vállalat és hat egyetem, illetve kutatási-fejlesztési intézet tagja már az agrárügynökségnek. Együttműködik továbbá nyolc országos hatáskörű szervvel, intézménnyel, vállalattal.

Tapasztalatok

A politikai oktatási év indítása Szegeden

A politikai oktatási év indításának tapasztalatait 1981 novemberében vizsgálta az MSZMP Szeged városi Bizottságának végrehajtó Bizottsága és a következőket állapította meg:

A propagandisták felkészítésében nagy jelentőségű volt az agitáció és propaganda-munka időszerű feladatairól szóló, a Politikai Bizottság által hozott határozat megismertetése, feldolgozása. Ezt a munkát széles körben az MSZMP Oktatási Igazgatóságával, a városi oktatási bizottság segítségével, a vezető propagandisták aktív közreműködésével szervezték. A felkészítő propagandatanácsokozások célja az volt, hogy megfelelő tény- és érvanyagot adjanak a propagandisták munkájához.

A szervezést nehezítette, hogy a propagandisták egy része a pártszervezetek mozgósító tevékenységének esetenkénti hiányossága és némi gazdaságvezetők nem megfelelő hozzáállása miatt nem tudott megjelenni az előkészítő értekezleteken. További nehézséget okozott a központilag átszervezett tömegtanfolyamok új tankönyveinek késedelmes biztosítása. Ez felhívja a figyelmet az 1982/83. évi politikai oktatás előkészítésének, szervezésének idej, tavaszi feladataira, a pártszervezetek, a gazdaságvezetés és a Kossuth Könyvtár előkészítő munkájának fontosságára, arra, hogy a szervezést az alap-szervezetekben mindez nem elegendő reszortfeladatként kezelni, hanem a munkában a pártcsoportokra is támaszkodni kell.

Szegeden az 1981/82-es politikai oktatási évben a pártoktatásban 507 tanfolyamon 10 999 hallgató, a tömegszervezeti politikai oktatásban 32-féle tanfolyamon mintegy 20–25 ezer fő vett részt. Az elemzés alapján megállapítható, hogy nagy az érdeklődés a dolgozók körében a gazdaságpolitikai, nemzetközi politikai kérdések és az elméleti konferencia előadás-sorozatairól, növekvő a magyar munkásszervezetek kérdéseiről. Ezekben a tanfolyamokon előadóként sok munkát vállalnak a szegedi egyetem marxizmus-leninizmus intézeteinek oktatói. Öröndetes tény, hogy a marxista-leninista középiskola és az esti egyetem különböző szakain egyre több gazdaságvezető és választott tömegszervezeti, társadalmi funkcióban levő dolgozó képezi magát.

Gondot okoz a kádertovábbképzők nem megfelelő propagálása, az öt évenkénti továbbképzési kötelezettség figyelmen kívül hagyása. Így az egyetem speciális kollégiumainak különböző (14) szakainak lehetősége nincs kihasználva, a mintegy 280 helyre 1981 szeptemberében 155 hallgatót iskoláztak be. A pártszervezetek feladata, hogy a kádertovábbképzési terveknek megfelelően körültekintően szervező munkát végezzenek, alapvetően a pártcsoportok munkájára támaszkodva, az 1982/83-as politikai oktatás szervezésénél, az esti egyetemre történő beiskolázásoknál.

Bujdosó Lengyel Eszter, az MSZMP városi bizottságának munkatársa

Kinek a számlájára?

Üzemanyag-takarékosság és túlfogyasztás

Nemrégiben az AUTÓKER szegedi boltja kirakatának üvegén — tehát igencsak jól látható helyen — hirdette, hogy gépjárművek fogyasztását csökkentő berendezéseket, segédeszközöket árusítanak odabent. Az autókлуб csaknem egy éve honosította meg új szolgáltatását a szegedi műszaki állomáson: a járművek szívócsövétbe illesztett torokszűrő betéttel azóta magánautósok száza takarítanak meg benzint. A vásárlók, megrendelők saját zsebükre spórolnak, ha a tulajdonukban levő gépjárművek üzemanyag-fogyasztását a minimálisra szorítják le.

A józan ész azt a feltételezést diktálná, hogy ez az önmérsékű takarékoság nyilván a vállalati tulajdonú gépjárművek üzemeltetőit is jellemzi. A feltételes mód használata nem véletlen: egy nemrégiben befejeződött NEB-vizsgálat tapasztala-

it szerint a fogyasztáscsökkentés, az üzemanyag-takarékosság módszerei nem terjedtek el a kívánt mértékben. Nem mintha az iparvállalatok, a mezőgazdasági üzemek illetékesei nem ismerték volna fel a folyékony energiaforrások mértekletes felhasználásának fontosságát! Ha így lenne, ezt egyetlen gazdasági vezető sem vallaná be. A tények, s a vizsgálatban közreműködő népi ellenőrök tapasztalatai sem ezt bizonyítják, hiszen intézkedési vagy

üzemanyag-takarékossági tervet a vállalatok többsége készített. Más kérdés persze, ezek mennyire voltak meg-alapozottak... Néhány kirívó példa: a KÉV 1980-ban benzinmegtakarítási tervét 576 százalékra teljesítette, a szegedi Felszabadulás Tsz gázolajjal működő járművelvel törzser több üzemanyagot takarított meg. A tervek realitását az ellenkező vélet is megkérdőjelezi: a tápéi Tiszatáj Tsz üzemanyag-megtakarítási tervének alig egyötöde volt megalapozott...

A népi ellenőrök mégsem a tervezésben látták a túlfogyasztás okát. A nyomok az érdeklődési rendszerhez vezetnek. Az iparvállalatok felénél például csupán a gépjárművezetőket ösztönzik anyagilag is — a karbantartásokat, menetirányítókat, gépjármű-előadókat nem. Furcsa érdekellentétet is feltárt a megyei NEB vizsgálata: a vállalatok, üzemek

azért nem vásárolnak fogyasztáscsökkentő segédeszközöket, mert a beszerzés költsége a vállalatot terheli, a megtakarítást pedig a gépkocsivezető teszi zsebre.

Noha az előírások azt kötelezik, hogy a menetközben ellenőrzése sem mindenütt rendszeres. Így fordulhat elő, hogy a „túlfogyasztó” járműveket vagy nem is fedezik fel, vagy hat napon belül nem állítják le. Még az is előfordult, hogy egy térszben nem vezettek nyilvántartást a gépjárművek teljesítményéről! Ugyancsak a mezőgazdasági üzemekre jellemző, hogy az előírt normacsökkenéstől nem vesznek tudomást, vagy olyan egyedi normákat állapítanak meg, melyek nem indokolhatóak meg kellőképpen. Rosszul értelmezett méltányosság ez, mely szentesíti a túlfogyasztást, vagy legalábbis mentesíti a műszaki ellenőrzés alól. Erre egyébként az üzemek nincsenek is berendezkedve: a fogyasztásméréshez és beállításához költséges diagnosztikai berendezésekre lenne szükségük.

A túlfogyasztások ellenőrzési rendszerének egyébként az is hiányossága, hogy a gépjárművezetők számlájára írható károknak az iparvállalatoknál 60, a mezőgazdasági üzemekben csupán két százalékat térítették meg. Márpedig, ha a megtakarított forintok a járművezető pénztárcájába vándorolnak, azt is természetesnek kellene tartani, hogy a kártérítésben részt vállaljon, felelőssége mértéke szerint a kár okozója.

P. K.